

▲ اصول حاکم بر ارزشیابی

در ارزشیابی برنامه درسی حکمت و معارف اسلامی، اصولی خاص بر انتخاب شیوه‌ها و روش‌های ارزشیابی حاکم هستند که عبارتند از:

۱- شیوه‌های ارزشیابی، علاوه بر تأکید به نتیجه باید متناظر با فرایند یادگیری باشند؛ بنابراین از آنجا که ارزشیابی، بخش جدایی ناپذیر تدریس و یادگیری است، باید در شرایط واقعی آموزش، حین انجام فعالیت‌های آموزشی صورت گیرد و شرایط و موقعیت مصنوعی امتحان، نمی‌تواند مجال مناسبی برای بروز رفتارهای واقعی دانش‌آموزان باشد؛ ضمن آنکه چنین شرایطی می‌تواند تشویش و نگرانی زیادی در دانش‌آموزان بابت عملکردی که خواهند داشت و قضاوتی که در موردشان خواهد شد، به وجود آورد. در اینجا تمام فعالیت‌ها و پیشرفت‌های دانش‌آموزان و روندی که آنها طی می‌کنند تا به نتیجه برسند، دارای اهمیت است. هنگامی که ارزشیابی در طول فرایند همراه با تدریس اتفاق می‌افتد و هر لحظه همراه فرایند است، در نتیجه:

الف) معلم اطلاعات دقیق‌تری از دانش‌آموز و عملکرد وی دارد؛ لذا در طول فرایند، اشکالات دانش‌آموز را می‌شناسد و با اصلاح و بازبینی فرایند یاددهی یادگیری، در صدد رفع آن مشکلات تلاش می‌کند؛ به بیان دیگر،

مشکلات دانش آموزان به انتهای فرایند منتقل و موقوف نمی شود.

ب) با بازخوردگیری از دانش آموزان، آنجا که اشکال به فرایند یادگیری و انتخاب محتوا و روش تدریس بازمی گردد، معلم با اصلاح محتوا یا روش تدریس درصدد اصلاح فرایند یاددهی-یادگیری برمی آید و بدینوسیله از نتایج آن برای برنامه ریزی رشد حرفه ای معلمان و بهبود برنامه درسی و نظام آموزشی استفاده می شود.

۲- در شیوه های ارزشیابی، استعدادها و توانمندی های فردی دانش آموزان می بایست مورد توجه قرار گرفته و معلم با تقویت این توانمندی ها، درصدد رفع اشکالات و نقاط ضعف دانش آموزان برمی آید. از این منظر در مقام ارزشیابی هر دانش آموز متناسب با ویژگی های خود مورد توجه قرار گرفته و میزان پیشرفت هر دانش آموز با خودش مورد توجه قرار می گیرد. به بیان دیگر میزان پیشرفت هر دانش آموز متناسب با سعی و تلاش خود، با خودش مقایسه می شود؛ در حالیکه در ارزشیابی مبتنی بر نمره، دانش آموزان با یکدیگر مقایسه می شوند و این امر نه تنها موجب اضطراب میان دانش آموزان شده، بلکه میزان پیشرفت و موفقیت هر دانش آموز را به درستی نشان نمی دهد.

۳- در شیوه های ارزشیابی از آنجایی که به مجموعه اعمال، رفتار و مهارت های دانش آموزان نسبت به موضوع مورد یادگیری در مکان ها و زمان های گوناگون توجه می شود، از نظرات خود دانش آموزان (خود ارزیابی)، دیگر دانش آموزان (همسال سنجی) و والدین ایشان نیز باید بهره مند شد.

۴- شیوه های ارزشیابی، باید متناسب با استانداردها انتخاب شوند و اطلاعات لازم و مناسب را جمع آوری نماید. بنابراین، ممکن است یک معلم برای یک درس، نیازمند استفاده از روش های مختلفی برای ارزیابی استانداردهای مختلف مدنظر برای آن درس باشد.

۵- ارزشیابی باید در هر پایه و دوره، جامع سه بخش مفاهیم، ارزش و مهارت بوده و یکی را بر دیگری ترجیح کامل ندهد؛ زیرا کسب شایستگی های مدنظر در هر پایه و دوره، منوط به کسب هر یک از سه بخش مذکور بوده و ترک برخی موارد، اهداف آموزشی یا تربیتی را کاملاً تأمین نخواهد کرد.